

ΟΜΙΛΙΑ

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΑΝ ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗ ΔΕΚΑΤΗ ΕΒΔΟΜΗ ΚΥΡΙΑΚΗ.

ΑΝΔΡΕΣ ἀδελφοί, μὴ νομίσητε, ὅτι ἡ διὰ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ θεηγόρου Παύλου κηρυχθεῖσα σήμερον διδασκαλία ἐστὶ μερικὴ, ἥγουν ἀναφέρεται μόνον εἰς τοὺς μοναχοὺς καὶ εἰς τοὺς ἀσκητὰς καὶ ἐρημίτας· διότι αὐτὴ ἐστὶ γενικὴ καὶ καθολικὴ, καὶ ἀνάγεται πρὸς πάντας τοὺς εἰς τὸν Χριστὸν πιστεύοντας. « Ἀγαπητοί », λέγει· ἀγαπητοὶ δὲ ἦσαν εἰς τὸν Παῦλον πάντες οἱ πιστοὶ· ὅθεν διὰ τοῦ ὀνόματος, ἀγαπητοί, ἐδήλωσεν ἄνδρας καὶ γυναῖκας, νέους καὶ γέροντας

βασιλεῖς καὶ ὑπηκόους, ἄρχοντας καὶ ἰδιώτας, πλουσίους καὶ πένητας, ἱερωμένους καὶ λαϊκοὺς, καὶ πάσης ἀξίας καὶ τάξεως καὶ καταστάσεως ἄνθρωπον. Τί δὲ δι' αὐτῆς διδάσκει ὁ θεόπνευστος; Αὐτὸς διδάσκει τὴν ἀγιοσύνην, καὶ παραγγέλλει, ἵνα πάντες κατασταθῶσιν ἅγιοι. Πῶς; καὶ αὐτοὶ οἱ ἐν μέσῳ τῶν θορύβων τοῦ κόσμου ζῶντες, καὶ αὐτοὶ οἱ βεβηθισμένοι εἰς τὰς κοσμικὰς φροντίδας, καὶ περιπεπλεγμένοι ὑπὸ τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων, καὶ αὐτοὶ οἱ κρα-

τοῦντες τὰ ὄπλα, καὶ πολεμοῦντες, καὶ τὰς
 ἰδίας χεῖρας εἰς τὸ αἷμα τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν
 βάπτοντες, καὶ αὐτοὶ πρέπον ἐστίν, ἵνα
 φθάσωσιν εἰς τῆς ἀγιωσύνης τὰ ὕψη· Ναί,
 2. Κορ. 7.
 1. τοῦτο διδάσκει· « Ταῦτας οὖν ἔχοντες ;
 » λέγει, τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, κα-
 » θαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντός μολυσμοῦ
 » σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀ-
 » γιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ ».
 Γαλ. 2. 20. Ἐπειδὴ ὁ Παῦλος οὐκ ἀρ' ἑαυτοῦ ἐδί-
 δασκεν, ἀλλ' ὁ ἐν αὐτῷ ζῶν Χριστός, διὰ
 στόματος αὐτοῦ ἐλάλει, ἀνάγκη ἐστίν, ἵνα
 καὶ πιστεύσωμεν καὶ ὑποταχθῶμεν εἰς τὸν
 λόγον αὐτοῦ, καὶ νέα ἦν ἡ τοιαύτη διδα-
 χὴ, καὶ ὑπὸ μόνου τοῦ Παύλου κηρυττο-
 μένη, αὐτῇ ὁμοίως οὐκ ἔστι νέα, ἀλλ' ἀρχαιο-
 τάτη, οὐδὲ μόνου τοῦ Παύλου πράγμα
 ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ ὑψίστου θεοῦ πρόσταγμα.
 τοῖς ἀνθρώποις. Πρῶτον, ὅταν εἶπε· « Καὶ
 44. » ἀγιασθήσεσθε, καὶ ἅγιοι ἔσεσθε, ὅτι
 » ἅγιός εἰμι ἐγὼ Κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν »
 δεύτερον, ὅταν εἶπε πρὸς τὸν Μωϋσῆν·
 19.
 2. « Δάλησον τῇ συναγωγῇ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ,
 » καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ἅγιοι ἔσεσθε, ὅτι
 » ἅγιός ἐγὼ Κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ». Καὶ
 20
 1, 7. τρίτον ὁμοίως· « Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
 » Μωϋσῆν, λέγων· Καὶ ἔσεσθε ἅγιοι, ὅτι
 » ἅγιός ἐγὼ Κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ». Τὶ τού-
 του ἢ φανερώτερον, ἢ βεβαιώτερον; Καὶ
 αὐτὸς δὲ ὁ λυτρωτὴς καὶ σωτὴρ τοῦ κό-
 σμου προσευχόμενος, τοῦτο ἐζήτησε παρὰ
 17.
 17. τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὑπὲρ ἡμῶν· « Ἀγιάσον

» αὐτούς, εἶπεν, ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου ». Καὶ
 διὰ τοῦτο ἐθυσίασεν ἑαυτὸν ἐπάνω εἰς τὸ
 ξύλον τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα
 ἅγιοι· « Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἐ-
 19.
 » μαυτὸν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὣσιν ἡγιασμένοι
 » ἐν ἀληθείᾳ ». Ὅστις οὖν περὶ τούτου
 ἀμφιβάλλει, ἐκεῖνος ὁμοιάζει τῷ ἀμφιβάλ-
 λοντι περὶ τοῦ, ὅτι φέγγει τὸ μεσημβρινόν
 τοῦ ἡλίου φῶς.

Ἐστω, λέγεις, οὐδεὶς περὶ τούτου ἀμ-
 φιβάλλει. Πᾶς ἄνθρωπος ὁμοίως καὶ ἀμφι-
 βάλλει καὶ διστάζει περὶ τοῦ, πῶς πάσης
 τάξεως καὶ καταστάσεως ἄνθρωπος δύναται
 γενέσθαι ἅγιος· ὁ θεορρήμων Παῦλος ἐδί-
 7.
 1. δάξε καὶ τὸ, πῶς· « Καθαρίσωμεν, εἶπεν,
 » ἑαυτοὺς ἀπὸ παντός μολυσμοῦ σαρκὸς
 » καὶ πνεύματος ». Σαρκὸς δὲ καὶ πνεύμα-
 τος εἶπεν, ἐπειδὴ εἰσιν ἀμαρτήματα σαρ-
 κικὰ, καὶ ἀμαρτήματα ψυχικὰ· ἡ ἀσέλγεια,
 ἡ γαστριμαργία, ἡ μέθη, ὁ φόνος, καὶ
 πᾶσα ἄλλη πονηρὰ πράξις εἰσιν, ἀμαρτή-
 19.
 1. ματα τῆς σαρκὸς· ἡ ἀπιστία, ὁ ἀπελπισμὸς,
 ἡ ὑπερηφάνεια, ἡ μνησικακία, καὶ πᾶς
 ἄλλος πονηρὸς λογισμὸς εἰσιν, ἀμαρτήμα-
 19.
 1. τα τῆς ψυχῆς· ὅταν φοβούμενος τὸν θεόν,
 καθαρῆς ἀπὸ τῶν ἀμαρτημάτων, τῶν
 μολυνόντων τὴν ψυχὴν σου, καὶ ἀπὸ τῶν
 παραπτωμάτων τῶν βορβορούντων τὸ σῶ-
 μά σου, τότε ὑπάρχεις ὅλος καθαρὸς
 καὶ ἅγιος, τότε ἐπιτελεῖς ἀγιωσύνην ἐν
 φόβῳ θεοῦ· τοῦτό ἐστι τὸ, πῶς, ἡγουν ὁ
 τρόπος καὶ τὸ μέσον, δι' οὗ κατὰ τὴν διδα-
 σκαλίαν τοῦ Παύλου γινόμεθα ἅγιοι·
 « Καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντός μολυ-

« σμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦν-
» τες ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ ». Ἄλλὰ
τοῦτό ἐστι, λέγεις, τὸ δύσκολον. Οὐκ ἔστι
τόσον δύσκολον, ὅσον στοχάζεσαι· ἀκουσον
δὲ τὰ ἐξῆς, ἵνα καταλάβῃς, ὅτι πολλὰ
μικρά ἐστὶν ἡ δυσκολία.

Κὰν διὰ τὴν ἄκραν ἔνωσιν τῆς ψυχῆς
καὶ τοῦ σώματος, καὶ τὸ σῶμα μετέχη
τῶν διαθέσεων τῆς ψυχῆς, καὶ ἡ ψυχὴ τῶν
ἐπιθυμιῶν τοῦ σώματος· κὰν ἄλλοτε μὲν ἡ
ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς διαβαίνουσα εἰς τὴν
ψυχὴν, ποιῆ αὐτὴν μητέρα τῶν πονηρῶν
λογισμῶν, ἄλλοτε δὲ πάλιν ἡ ψυχὴ διὰ
τῶν πονηρῶν αὐτῆς ἐνθυμήσεων διεγείρη
τὸ σῶμα πρὸς τὴν πράξιν τῆς ἀμαρτίας,
ὡς καθεὶς ἐν ἑαυτῷ αἰσθάνεται· ἐπειδὴ
ὁμοῦ ἡ ψυχὴ δίδωσι τὴν κίνησιν καὶ εἰς τὸ
αἷμα καὶ εἰς τὸ ζωτικὸν πνεῦμα, καὶ εἰς
πάντα τὰ μέλη καὶ μέρη τοῦ σώματος·
ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ οὐ μόνον διακρίνει τὰ
αἰσθητὰ, ἀλλὰ καὶ τὴν αἴσθησιν παρέχει
εἰς τὰ αἰσθητήρια· διὰ τοῦτο ἐνίοτε καθα-
ρὸν μὲν ἐστὶ τὸ σῶμα πάσης σωματικῆς
ἀμαρτίας, πλήρης δὲ ἐστὶν ἡ ψυχὴ πάσης
ἀκαθαρσίας· οὐδέποτε δὲ συμβαίνει τὸ ἐναν-
τίον, ἢ γουὸν οὐδέποτε ἀμαρτάνει τὸ σῶμα,
ὅταν ἡ ψυχὴ καθαρεύῃ ἀπὸ τῶν πονηρῶν
ἐννοιῶν, καὶ ἀντικρούη, καὶ ἀπωθῆ τὰς
ἐπιθυμίας τοῦ σώματος. Ἄλλὰ διὰ τί
τοῦτο; διότι ὁ νοῦς ὄρα, καὶ ὁ νοῦς ἀκούει.
Διὰ τῆς δοκιμῆς δὲ γνωρίζομεν ταύτην
τῆς Ἀκαδημίας τὴν ἀλήθειαν· ὅταν προσ-
ηλώσωμεν ὅλον τὸν νοῦν εἰς τὴν θεωρίαν
τινὸς πράγματος, τότε οὐδὲ τὰ πρὸ τῶν

ὀφθαλμῶν ἡμῶν βλέπομεν, οὐδὲ τὸν ἤχον,
τὸν πλησίον τῆς ἀκοῆς ἡμῶν, ἀκούομεν,
οὐδὲ διακρίνομεν οὐδὲ τί ἐσφραϊνόμεθα,
οὐδὲ τί γεύομεθα, οὐδὲ τί ψηλαφῶμεν. Ἡ
ψυχὴ, ἔχουσα ἀφ' ἑαυτῆς κατὰ φύσιν τὴν
συλλογιστικὴν δύναμιν, συλλογίζεται καὶ
διακρίνει καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ κακόν, χωρὶς
τῆς συμβουθείας τοῦ σώματος· τὸ δὲ σῶ-
μα, μὴ δυνάμενον ἀφ' ἑαυτοῦ κινήθῃναι,
οὐδὲν, οὐδὲ ἀγαθόν, οὐδὲ πονηρὸν δύναται
πράξει χωρὶς τῆς συνεργείας τῆς ψυχῆς·
οὕτω καὶ ὁ ἀρχιτέκτων, καὶ τὸ ὄργανον
αὐτοῦ· ὁ μὲν ἀρχιτέκτων ἐνεργεῖ καὶ χω-
ρὶς τοῦ ὄργανου, σχεδιάζων νοερώς τὸ
οἰκοδόμημα· τὸ δὲ ὄργανον χωρὶς τοῦ
ἀρχιτέκτονος οὐδὲν δύναται τεκτονῆσαι.
Ἐκ τούτου ἀκολουθεῖ, ὅτι, ὅταν ἡ ψυχὴ
καθαρεύῃ ἀπὸ παντὸς πονηροῦ νοήματος,
τότε καὶ τὸ σῶμα καθαρὸν ἐστὶν ἀπὸ
πάσης πονηρᾶς πράξεως· διὰ τοῦτο οὖν
ἀκούομεν τὸν θεὸν νομοθετοῦντα καὶ λέ-
γοντα· « Πρόσεχε σεαυτῷ, καὶ φύλαξον ^{Λευτ. 4. 9.}
» τὴν ψυχὴν σου σφόδρα. Ἀφιέρωσον,
λέγει, ὅλην τὴν προσοχὴν σου, ἵνα φυλά-
ξῃς τὴν ψυχὴν σου καθαρὰν ἀπὸ πάσης
ἀμαρτίας· τοῦτο δὲ προσέταξεν ὁ θεός,
ἐπειδὴ, εἴαν τοῦτο κατορθώσῃς, καθαρὸς
διαμένεις καὶ ἀπὸ παντὸς σαρκικοῦ μολυ-
σμοῦ· διότι ἡ καθαρὰ ψυχὴ οὐδέποτε κινεῖ
τὸ σῶμα πρὸς τὰς ἀκαθαρσίας τῆς ἀμαρ-
τίας. Βλέπετε οὖν, ὅτι ὅλον τὸ κατόρθωμα
τῆς ἀγιωσύνης κρέμαται ἀπὸ τῆς προ-
σοχῆς.

Ἄλλὰ ποία προσοχὴ, λέγεις, δύναται

ἐμποδίσαι τὸν λογισμόν τῆς ἁμαρτίας ἀπὸ τοῦ νοῦ τοῦ νέου, τοῦ ἐν τῷ θρασμῷ καὶ ἐν τῇ ἰσχύϊ τῆς νεότητος αὐτοῦ ὄντος, ὅταν βλέπων τὸ κάλλος τῶν προσώπων, αἰχμαλωτίζεται ὑπὸ τοῦ νόμου, τοῦ ἐν τοῖς μέλεσιν αὐτοῦ; φεύγει μὲν ἴσως τὴν πράξιν, ὁ δὲ λογισμὸς τῆς ἁμαρτίας ἐστὶν ἄφευκτος. Τὰ αὐτὰ εἶπε καὶ περὶ τοῦ φιλαργύρου διὰ τὸν λογισμόν τῆς ἐπιθυμίας τοῦ ἀργυρίου, καὶ περὶ τοῦ μνησικάκου διὰ τὸν λογισμόν τοῦ μίσους, καὶ περὶ τοῦ φιλοδοξοῦ διὰ τὸν λογισμόν τῆς φιλοδοξίας, καὶ περὶ παντὸς ἀνθρώπου διὰ πάντα ἄλλον πονηρὸν λογισμόν. Ὁ λογισμὸς, ἀδελφε, προχωρεῖ βαθμηδόν· πρῶτος ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν ἐκεῖνος, ὃς οὐκ ὀνομάζεται προσβολή, καθότι προσβάλλει καὶ κτυπᾷ ὡς ὁ κατά τινος σώματος ῥιπτόμενος λίθος, ἐξόχως ὅταν τὰ ἀντικείμενα εὐρίσκωνται ἐνώπιον τῶν αἰσθήσεων· οὗτος δὲ ὁ λογισμὸς διὰ τὴν συγκαοινωνίαν τῆς ψυχῆς μετὰ τῶν αἰσθητηρίων τοῦ σώματος, ἐστὶν ἄφευκτος, πλὴν ἐστὶν ἀναμάρτητος, διότι, ἐὰν εὐρητὴν ψυχὴν σερεωμένην διὰ τῆς προσοχῆς, οὐδὲν τελεσφορεῖ, καθὼς οὐδὲ τὸ βέλος, τὸ τοξευόμενον ἐπὶ τῶν σερεῶν λίθων· διὸ διαμένει ἡ ψυχὴ σου ἀμίαντος, καθὼς καὶ πρὸ τῆς προσβολῆς· ἐὰν ὁμοίως ἡ προσβολή, εὐροῦσα τὴν ψυχὴν γεγυμνωμένην τῆς προσοχῆς, σταθῇ ἐν αὐτῇ, καθηδύνει καὶ γλυκαίνει τὸν νοῦν· ἐκ τούτου δὲ γεννᾶται ὁ λογισμὸς, ὁ ὀνομαζόμενος συνηδυσμὸς· καὶ δὲ διώξῃς αὐτὸν εὐθύς, ἐγκαταλείπει ὁμοίως τὴν ψυχὴν σου κεκαπνισμένην, ἵν'

οὕτως εἶπω, διὰ τοῦ καπνοῦ τῆς ἁμαρτίας· ἐὰν δὲ μένη καὶ χρονοτριβῇ ἐν τῇ διανοίᾳ σου, ὑπογαργαλίζων διὰ τῆς γλυκύτητος αὐτοῦ, ἐξυπναῖ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἁμαρτίας· τότε δὲ ἢ μὲν ἐπιθυμητικὴ δύναμις ἐπιθυμεῖ τὴν ἁμαρτίαν, ἢ δὲ λογικὴ ἐναντιοῦται· ἐκ τούτου θέλεις καὶ οὐ θέλεις, κατανεύεις καὶ ἀνανεύεις, ὁρμαῖς πράξαι τὴν ἁμαρτίαν, καὶ σρέψσαι εἰς τὰ ὀπίσω· οὗτος δὲ ὁ λογισμὸς λέγεται πάλη, ἐπειδὴ παλαίεις τότε ὡς ὁ ἀθλητὴς εἰς τὴν παλαίσραν· καὶ δὲ ἐξέλθῃς ἐκ τῆς πάλης νικητῆς, μένει ὁμοίως ἡ ψυχὴ σου ἐκνευρισμένη, καθὼς τῶν ἀθλητῶν τὰ σώματα μετὰ τὰ σωματικὰ παλαίσματα· ἐὰν δὲ νικηθῇς καὶ ἀποφασίσης ποιῆσαι τὴν ἁμαρτίαν, τότε ἐξέρχεται ἡ πάλη, καὶ εἰσέρχεται ὁ λογισμὸς τῆς συγκαταθέσεως· ἢ δὲ συγκατάθεσις ἐστὶν ἁμαρτία τῆς καρδίας· διότι, » Πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς ^{Ματθ. 5: 28} τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἤδη ἐμοίχευσεν » αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ». Μετὰ δὲ τὴν συγκατάθεσιν χεδὸν πάντοτε ἀκολουθεῖ καὶ ἡ σωματικὴ τῆς ἁμαρτίας πράξις. Τούτων οὖν τῶν τεσσάρων λογισμῶν ἢ μὲν προσβολὴ ἀληθῶς ἐστὶν ἄφευκτος, τοὺς δὲ λοιποὺς τρεῖς, ἤγουν τὸν συνηδυσμὸν, τὴν πάλην, καὶ τὴν συγκατάθεσιν εὐκολα φεύγεις διὰ τῆς προσοχῆς· διότι, ἐὰν προσέχῃς. Ἡ προσβολή, ἢ μήτηρ τῶν ἄλλων τριῶν, οὐδὲ προχωρεῖ, οὐδὲ καρποφορεῖ, ἀλλὰ πίπτει ἀτελεσφόρητος καὶ ἄπρακτος. Ἡ προσβολή ἐστὶν ἄφευκτος, πλὴν ἐστὶν ἀναμάρτητος, ἐπειδὴ οὐκ ἐστὶν ἔργον τῆς

θελήσεως, καθὼς οὐκ ἔστι τῆς θελήσεώς σου ἢ προσβολῆ, ἢ γινομένη ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου ὑπὸ τοῦ πράγματος, τοῦ ἔμπροσθεν αὐτῶν κειμένου.

Τὰς τοιαύτας προσβολὰς ὁ ψαλμωδὸς ὀνομάζει νήπια τῆς Βαβυλῶνος, ἔπειτα λέγει, ὅτι μακάριός ἐστιν ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὅστις διὰ προσοχῆς στερεᾶς, ὡς ἡ πέτρα, κατεδαφίζει καὶ ἐξουδενοῖ αὐτά·

α Μακάριος, λέγει, ὃς κρατήσῃ, καὶ ἐδα-

φεί τὰ νήπιά σου πρὸς τὴν πέτραν·

Αἱ πρῶται προσβολαὶ τῆς ἀμαρτίας εἰσὶν ἀσθενεῖς, ὡς τὰ νεογέννητα νήπια· ποίαν δυσκολίαν δοκιμάζεις ἐμποδίσαι τὰ νήπια, τὰ κρούοντα τὴν θύραν τῆς οἰκίας σου, καὶ ζητοῦντα εἰσελθεῖν ἐν αὐτῇ; ἐὰν προσέχῃς, οὐδεμίαν. Ὁμοίως, ἐὰν προσέχῃς, μετὰ μεγάλης εὐκολίας ἀποδιώκεις τὰς προσβολὰς τῆς ἀμαρτίας, ὅταν προσβάλλωσιν εἰς τὸν νοῦν σου, καὶ ζητῶσι προχωρῆσαι εἰς τὰ ἐσώτερα τῆς ψυχῆς σου ἐνθυμήματα.

Ἐρχεται εἰς τὸν νοῦν σου ἢ προσβολὴ τῆς σαρκικῆς ἀμαρτίας, ἀλλὰ σὺ σρέψαι αὐτὸν εὐθὺς εἰς τὸν Ἰωσήφ, καὶ συλλογίζου, ὅτι αὐτὸς εἰς αὐτὸ τὸ ἄνθος τῆς νεότητος αὐτοῦ κατηδάφισε τὰς πολλὰς καὶ πυκνάς προσβολὰς τῆς ἀναισχύντου Αἴγυπτίας, καὶ ὅτι εὐθὺς «Καταλιπὼν τὰ ἱμάτια αὐ-

του ἐν ταῖς χερσὶν Ἰωσήφ», ἐνέκρωσε τὰς προσβολὰς, καὶ ἔφυγε τὴν ἀμαρτίαν.

Ἐρχεται εἰς τὸν νοῦν σου ἢ προσβολὴ τῆς ὑπερηφανείας τοῦ πλούτου, ἢ τῆς δόξης, ἢ τῆς ἀξίας σου, προσήλωσον τὸν νοῦν σου

σφόδρα, ὡς ἔχων κτήνη πολλὰ, καὶ ἀργύριον καὶ χρυσίον, καὶ ἐνδοξος, ὡς νικητῆς τεσσάρων βασιλέων, καὶ ἀξιωματικὸς ὑπὲρ πάντας, ὡς πρέσβυς πρὸς τὸν θεόν ὑπὲρ τῶν Σοδόμων· καὶ ἀναλόγισαι ταῦτα τὰ λόγια τῆς ταπεινοφροσύνης αὐτοῦ· «Ἐγὼ δὲ εἶμι γῆ καὶ σποδός». Μελέτησον αὐτὰ, καὶ στρέψε τοὺς συλλογισμοὺς σου πρὸς σεαυτὸν, καὶ μνημόνευσον, ὅτι καὶ σὺ γῆ εἶ καὶ σποδός. Ἐρχεται εἰς τὸν νοῦν σου ἢ προσβολὴ τῆς ἐκδικήσεως τοῦ ἐχθροῦ σου, σὺ δὲ ἀφιέρωσον εὐθὺς τὸν νοῦν σου εἰς τὸν Δαβίδ. Ποῖος ἐχθρὸς κατεδίωξεν οὐχὶ τὸν ἐχθρὸν, ἀλλὰ τὸν εὐεργέτην αὐτοῦ, ὅσον ὁ Σαοὺλ τὸν Δαβίδ; ποῖος ἐχθρὸς ἔλαβε τόσῃν εὐκολίαν, ἵνα ἐκδικηθῇ τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ, ὅσην ὁ Δαβίδ τὸν Σαοὺλ; ποῖος ἤκουσε τόσον προτρεπτικὰ λόγια πρὸς ἐκδίκησιν τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ, ὅσα κατὰ τοῦ Σαοὺλ ὁ Δαβίδ, ὅταν ὁ Σαοὺλ εἰσῆλθε μόνος εἰς τὸ σπήλαιον, ὅπου ἦν ὁ Δαβίδ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ· καὶ πάλιν ὅταν εἶρεν αὐτὸν κοιμέμενον ἐν τῇ παρεμβολῇ τῇ ἐν Χειλᾷ; πόσας προσβολὰς ἐκδικήσεως ἔφερον εἰς τὸν νοῦν τοῦ Δαβίδ οἱ διωγμοὶ τοῦ Σαοὺλ; πόσας ἢ εὐκολία τῆς ἐκδικήσεως; πόσας τῶν συστρατιωτῶν αὐτοῦ τὰ προτρεπτικὰ λόγια; ἀλλ' αἱ τοιαῦται προσβολαὶ, πεσοῦσαι ἐπὶ τὴν στερεάν αὐτοῦ προσοχὴν, κατηδάφισθησαν, καὶ οὐδὲν ἴσχυσαν κατὰ τῆς πραότητος αὐτοῦ· ὅθεν μετὰ παρρησίας ἔλεγε πρὸς τὸν θεόν· «Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ Δαβίδ, καὶ πάσης τῆς πραότητος αὐτοῦ». Ἐὰν, ὡς ἄνθρωπος

Ψαλ. 136. 9.

Γεν. 29. 12.

Γεν. 13. 2. εἰς τὸν Ἀβραάμ. Αὐτὸς καὶ πλούσιος

Αὐτ. 13.

Γεν. 14. 9

Γεν. 18. 27.

1. Βασιλ. 24. 3.

1. Βασιλ. 26. 7.

Ψαλ. 137. 1.

προσβάλλῃ εἰς τὸν νοῦν σου ὁ λογισμὸς τῆς ἀμαρτίας, εὐθὺς μεταστρέφῃς αὐτὸν εἰς τὴν θεωρίαν τῶν παραδειγμάτων τῶν ἁγίων ἀνδρῶν, ἢ μὲν προσβολὴ τῆς ἀμαρτίας ἀφανίζεται, σὺ δὲ μένεις ἀδιάφθορος.

Πλήρεις εἰσὶν αἱ θεῖαι γραφαί, πλήρεις αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ἱστορίαι παραδειγμάτων, δυναμένων στερεῶσαι τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἐπὶ τὴν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἡμῶν προσοχὴν, καὶ πληροφορῆσαι ἡμᾶς, ὅτι οὐδὲ ἀξία, οὐδὲ ἐπάγγελμα, οὐδὲ τάξις, οὐδὲ κατάσασις ἢ ὁποιαδήποτε δύναται ἐμποδίσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ δρόμου τῆς ἀγιοσύνης· ἐπιβεβαιοῖ τοῦτο ἡ ἐξῆς εὐαγγελικὴ ἱστορία.

Λουκ. 3. 3. Ὅταν ὁ πρόδρομος Ἰωάννης ἐκῆρυττε τῆς μετανοίας τὸ ἑάπτισμα εἰς τὰ περὶ χωρὰ τοῦ Ἰορδάνου, τότε ἐλθόντες πρὸς αὐτὸν λαὸς πολὺς, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ Ἱεροσολυμίται, ἠρώτων αὐτὸν τὰ περὶ τῆς σωτηρίας, λέγοντες· « Τί οὖν ποιήσομεν ».

Μαρκ. 1. 6 Μεταξὺ τούτου πλήθους ἦσαν ἀναμφιβόλως καὶ πλούσιοι καὶ πένητες, καὶ ἀξιωματικοὶ καὶ ἰδιῶται, καὶ πάσης καταστάσεως ἄνθρωποι· ἐσημείωσε δὲ ὁ εὐαγγελιστὴς ῥητῶς, ὅτι ἦλθον πρὸς αὐτὸν καὶ τελῶναι καὶ σρατιῶται, ὁμοίως καὶ αὐτοὶ ἐρωτῶντες αὐτὸν, καὶ λέγοντες· « Διδάσκαλε, τί ποιήσομεν »;

Λουκ. 3. 10 Καὶ ὁποῖαν μὲν ἀγιοσύνην καὶ χάριν, ὅποιον δὲ ζῆλον καὶ θερμότητα ὑπὲρ τῆς ἀληθείας εἶχεν ὁ Ἰωάννης, γνωστὸν ἔστιν ἐκ τῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μαρτυρίας, ὅστις ἐμαρτύρησε, καὶ εἶπε περὶ αὐτοῦ· « Οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς ἡ γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ.

Ἐὰν οὖν ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος ἐγνώριζεν, ὅτι τὰ ἐπάγγελα καὶ αἱ καταστάσεις τῶν ἀνθρώπων ἐμποδίζουσι τὸν ἀγιασμὸν τῆς ψυχῆς αὐτῶν, οὐκ ἔκρουπτε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ἔλεγε πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας αὐτόν· ἐὰν θέλετε καθαρότητα καὶ ἀγιοσύνην, ἐγκαταλείψατε τὰ ἐπάγγελα καὶ τὴν κατάσασιν ὑμῶν, ἐξέλθετε ἐκ τοῦ κόσμου, ὑπάγετε εἰς τὴν ἔρημον· ἔλεγεν ἀναμφιβόλως πρὸς τοὺς τελῶνας· ὦ τελῶναι φύγετε ἀπὸ τοῦ τελωνίου, διότι ἐν ὄσῳ κἀθήσθε ἐν αὐτῷ, οὐκ ἔστιν ὑμῖν σωτηρία· ἔλεγεν ἀδισάκτως πρὸς τοὺς σρατευομένους· ὦ σρατιῶται, ῥίψατε τὰ ὄπλα, διότι ἐν ὄσῳ βασάζετε αὐτὰ εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν, μακρὰν ἀπέχετε ἀπὸ τῆς σωτηρίας. Οὐδὲν ὁμοῦς τοιοῦτον ἐξεφώνησεν ὁ ἀγιώτατος τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος· ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἐδίδαξεν ὅλον ἐκεῖνο τὸ περιεσὸς πλήθος μᾶθημα κοινόν, ἤγουν τὸ μᾶθημα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐλεημοσύνης· « Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας, » εἶπε, μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων ὄσῳματα, ὁμοίως ποιείτω ».

Ἐπειτα σραφεῖς πρὸς τοὺς τελῶνας, ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ἐντολὴν ἀνάλογον εἰς τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶν, εἰπὼν πρὸς αὐτούς· « Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε »· ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τοὺς σρατιῶτας παρήγγειλε τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν· « Μηδένα, » εἶπε, διασεῖσητε, μηδὲ συκοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀφωνίοις ὑμῶν ».

Διὰ ταύτης δὲ τῆς διδασκαλίας ἐπλήροφόρησεν ὁ παμμακάριστος πᾶσαν ψυχὴν, ὅτι εἰς ὁποῖαν κατάστασιν εὐρί-

Λουκ. 3. 11.

Λουκ. 3. 13.

Λουκ. 3. 14.

σκεται ὁ ἄνθρωπος, δύναται, ἐὰν θέλη, φυλάξαι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀμόλυντον ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἀγιάσαι αὐτὴν διὰ τῆς τῶν ἀρετῶν ἐργασίας.

Ματαίως οὖν, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, προφασίζεται ἐκεῖνος μὲν τὴν νεότητα, οὗτος δὲ, τὸ γῆρας· ἄλλος μὲν, τὸν πλοῦτον, ἕτερος δὲ, τὴν πτωχείαν· ἄλλος, τὸ ἀξίωμα, καὶ ἄλλος, τὴν ἰδιωτικὴν κατάστασιν· ματαίως προβάλλει τὰς δυσκολίας, ὅσας συναντῶσιν οἱ σπουδάζοντες ἀναβῆναι τῆς ἀγιότητος τὴν θεῖαν κλίμακα· ὅσας δυσκολίας νόησις, πᾶσαι εἰσι μικραὶ, εἰσὶν εὐτελεῖς, εἰσὶ πρόσκαιροι, ἢ δὲ περιμένουσα τοὺς ἀγίους ἀνταπόδοσις ἐστὶ μεγάλη, ἀτίμητος, αἰώνιος· ἢ ἀμοιβὴ ἀσυγκρίτως ὑπερβαίνει τοὺς ὑπὲρ τῶν δυσκολιῶν κόπους. Ἐὰν ἐγὼ εἶχον δύναμιν, ἵνα ἀναβιβάσω ὑμᾶς εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ δεῖξω ὑμῖν ὅσα ἀγαθὰ περιμένουσιν ἐκεῖ τοὺς ἀγίους, ἴσως ἔπαυσεν ὁ καθεὶς τὰς προφάσεις, καὶ ἐφρόντιζεν, ἵνα καθάρισι ἐαυτὸν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἴσως ἐκοπίαζεν ὁ καθεὶς προθύμως, ἵνα ἐπιτελέσῃ ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ, ὅπως ἂν ἀπολαύσῃ τῶν αἰωνίων ἐκείνων ἀγαθῶν. Ἡ κατοικία τῆς ἐπουρανίου πόλεως Ἱερουσαλὴμ ἑτοιμός ἐστιν ὑπὲρ τῶν ἀγίων· εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην οὐδὲ δάκρυον βλέπεις, οὐδὲ στεναγμὸν ἀκούεις, οὐδὲ αἰσθάνεσαι, τί ἐστὶν ἡ λύπη· ἐκεῖ χαρὰ,

ἀλλ' οὐχ ὡς ἡ χαρὰ τοῦ κόσμου τούτου, ἣτις πολλάκις μεταβάλλεται εἰς λύπην, ἀλλὰ χαρὰ, « Ἦν οὐδεὶς αἶρει »· διότι ἐκεῖ- ^{ἰωάν. 16. 22.}
νη ἐστὶν ἡ χαρὰ τῶν δούλων τοῦ Κυρίου. Ἐκεῖ φῶς· ἀλλ' οὐχ ὡς τοῦτο τὸ φῶς, ὃ ^{Ματθ. 25. 21.}
διαδέχεται σκότος, ἀλλὰ τὸ φῶς ἀνέσπερον καὶ ἄσβεστον· διότι « Νυξ οὐκ ἔσται ^{Ἀποκ. 22. 5.}
» ἐκεῖ, καὶ χρεῖαν οὐκ ἔχουσι λύχνου, καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι Κύριος ὁ θεὸς φωτίζει ^{Ἀποκ. 22. 5.}
» αὐτούς »· ἐκεῖ δόξα, ἀλλ' οὐχ ὡς ἡ ἐγκόσμιος δόξα, ἣν φθονοῦσιν οἱ φθονεροὶ, καὶ ἐπιβουλεύουσιν οἱ ἐπίβουλοι, καὶ μαραίνει ὁ καιρὸς, καὶ ἀρπάζει ὁ θάνατος· ἀλλὰ δόξα ἀνεπίφθονος, ἀνεπιβούλευτος, ἀμάραντος, ἀναφαιρέτος, δόξα βασιλικὴ καὶ αἰώνιος· διότι « Βασιλεύουσιν οἱ ἅγιοι εἰς τοὺς ^{Αἰτ.}
» αἰῶνας τῶν αἰώνων ». Ἀδελφοί, τὰ ἀγαθὰ τῆς πόλεως ἐκείνης « Ὁφθαλμὸς οὐκ εἶδε, ^{1. Κορ. 2. 9.}
» καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη ». Διὰ τοῦτο γλώσσα ἀνθρώπου οὐ δύναται περιγράψαι αὐτά· ἐὰν δὲ ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Ἰησοῦς, ὁ δι' ἡμᾶς τοὺς ἀθρώπους, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν σταυρὸν ὑπομείνας καὶ θάνατον, καταξιώσῃ ἡμᾶς διὰ τὸ ἄπειρον αὐτοῦ ἔλεος τῆς τούτων ἀπολαύσεως, τότε ἐκδοήσομεν τὰ λόγια τοῦ προφητάνακτος· « Καθάπερ ἠκούσαμεν, οὕτω καὶ εἶδομεν ἐν ^{ἰεζλ. 47. 5.}
» πόλει Κυρίου τῶν δυνάμεων, ἐν πόλει τοῦ θεοῦ ἡγίων, ὁ θεὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ^{ἰεζλ. 47. 5.}
» εἰς τὸν αἰῶνα ».